PROGRAMMA 5 - FINANCIËN

Veenendaal maakt
plaats voor jou

Financiële uitgangspunten

Omschrijving (toelichting)

De gemeente voert een solide financieel beleid met een transparant inzicht in alle kosten en geldstromen, in overeenstemming met de BBV-systematiek. De onderstaande principes vormen de basis voor de financiële koers tijdens deze bestuursperiode:

1. De programmabegroting en meerjarenraming zijn structureel en reëel in evenwicht. Dit betekent dat in de Programmabegroting voor het komende boekjaar, of in de meerjarenraming het laatste boekjaar structureel moet sluiten. Daarbij wordt uitgegaan van realistische aannames. Er mag geen sprake zijn van een opschuivend perspectief.
2. Negatieve bijstellingen van rijksbijdragen voor medebewindstaken leiden in beginsel niet automatisch tot aanvullende gemeentelijke financiering.
3. Structurele uitgaven worden met structurele inkomsten gedekt.
4. Risico's worden systematisch geïnventariseerd en gekwantificeerd; het weerstandsvermogen is toereikend in relatie tot het risicoprofiel.
5. Nieuwe investeringen en verplichtingen worden beoordeeld op nut, noodzakelijkheid en alternatieven. Hierin worden ook betrokken de gevolgen voor de meerjarige financiële ruimte. Bij de besluitvorming wordt expliciet aandacht besteed aan prioritering en fasering.
6. We zetten in op strategische acquisitie en cofinanciering. Eigen middelen zetten we in als hefboom voor externe financiering. Bij elk initiatief met een substantiële financiële omvang onderzoeken we de mogelijkheden voor cofinanciering door derden.
7. De kadernota faciliteert het debat over de inhoudelijke koers die de komende begrotingsperiode nodig of wenselijk is. Ook vindt dan de integrale afweging plaats tussen bestaand beleid, nieuwe ambities en beschikbare middelen. In de kadernota worden ken- en stuurgetallen vastgelegd m.b.t. de reserves en voorzieningen, inclusief de algemene reserve. Als de integrale afweging niet bij de kadernota kan plaatsvinden volgt deze bij het debat over de programmabegroting en meerjarenraming.
8. Als het college of de gemeenteraad op een ander moment dan bij de integrale afweging een voorstel doet om extra geld uit te geven, moet daarvoor een solide dekking worden aangewezen. Tenzij er sprake is van externe dekking, moet in het voorstel aangegeven worden welk bestaand beleid moet worden geschrapt of verminderd.
9. De gemeenteraad kan richtinggevende opdrachten geven aan het college om bij de voorbereiding van de begroting rekening te houden met belangrijke wensen ten aanzien van beleidsprioriteiten en de financiële inpassing daarvan. Dat kan ook zijn om (structureel) ruimte vrij te maken ten behoeve van wensen vanuit de gemeenteraad.
10. Indien structurele taken onvoldoende rijksmiddelen kennen, wordt dit actief geadresseerd richting het Rijk.

Financiële beslisboom
Wanneer zich belangrijke gebeurtenissen of omstandigheden voordoen die de uitvoering van het raadsakkoord substantieel beïnvloeden - bijvoorbeeld wijzigingen in financiële kaders of nieuwe taken vanuit andere overheden - maakt het college een afweging over het vervolg van de uitvoering en prioritering en consulteert daarover de gemeenteraad. Zij gebruikt daarbij de financiële beslisboom als instrument.

Stap 1 - Beheer binnen bestaande kaders
Eerst wordt gestuurd op:

- Doelmatiger uitvoering en herprioritering van beleid: efficiënter uitvoeren, beëindigen of overgelaten aan de markt of samenleving.
- Herfasering of versobering van investeringen.
- Taakstellend uitvoeren binnen toegekende budgetten.
- Verhoging van niet-belastinginkomsten, bijvoorbeeld door toepassing van het principe dat gebruikers bijdragen aan voorzieningen.
- Kostendekkende tarieven voor diensten met directe tegenprestatie.

Bij alle maatregelen staat de menselijke maat voorop; waar nodig borgen we met vangnetregelingen dat de meest kwetsbare inwoners in de samenleving ontzien worden en kunnen blijven meedoen.

Stap 2 - Aanpassing belastingniveau
Een boventrendmatige belastingaanpassing is uitsluitend aan de orde als:

- Eerdere maatregelen onvoldoende zijn om structureel financieel evenwicht te realiseren; én
- Expliciet wordt onderbouwd welke kerntaken en basisvoorzieningen hiermee worden geborgd.

Financiën Programma 5

Excel-tabel

Bedragen x € 1.000	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	-210.731	-208.754	-211.616	-219.487
Lasten	46.934	51.321	56.729	64.743
Saldo programma (voor mutaties reserves)	**-163.797**	**-157.433**	**-154.887**	**-154.744**
Beschikkingen	-509	-209	-209	-209
Stortingen	240	157	-234	-197
Saldo mutaties reserves	**-269**	**-52**	**-443**	**-406**
Saldo programma (na mutaties reserves)	**-164.066**	**-157.485**	**-155.330**	**-155.150**

Verbonden partijen

- Gemeenschappelijk Belastingkantoor Locosensus-Tricijn (GBLT)
- Vitens NV
- Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG)

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen
Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten van de gemeente waarvoor geen specifiek bestedingsdoel is vastgesteld. Deze middelen zijn vrij besteedbaar en vormen daarmee een belangrijke financieringsbron voor de uitvoering van de gemeentelijke opgaven en ambities.

Tot de algemene dekkingsmiddelen behoren de algemene uitkering uit het gemeentefonds, de opbrengsten van lokale heffingen waarvan de besteding niet wettelijk gebonden is, dividenduitkeringen uit deelnemingen en renteopbrengsten.
Een solide financieel beheer vis van groot belang voor het structureel en reëel begrotingsevenwicht.

De komende jaren blijven de ontwikkelingen binnen het gemeentefonds, de groei van Veenendaal en de toenemende druk op gemeentelijke voorzieningen bepalend voor de financiële positie van de gemeente. Daarom monitoren wij financiële ontwikkelingen nauwgezet en vertalen wij landelijke wijzigingen tijdig naar de gemeentelijke begroting en meerjarenraming.

Gemeentefonds
De algemene uitkering uit het gemeentefonds vormt de grootste inkomstenbron van de gemeente. De hoogte van deze uitkering wordt bepaald aan de hand van landelijke budgetten en objectieve verdeelmaatstaven, zoals inwonertal, sociaaleconomische kenmerken en de fysieke structuur van de gemeente. Ontwikkelingen in rijksbeleid en gemeentefondsuitkeringen hebben daardoor directe invloed op het financiële perspectief van Veenendaal.

De gemeente volgt de ontwikkelingen rondom de financiële verhouding tussen Rijk en gemeenten actief. Nieuwe inzichten uit de mei-, september- en decembercirculaire worden verwerkt in de planning- en control cyclus en betrokken bij toekomstige beleidsafwegingen.

Lokale heffingen
Lokale heffingen leveren een belangrijke bijdrage aan de bekostiging van gemeentelijke voorzieningen. Binnen de algemene dekkingsmiddelen gaat het om belastingen waarvan de opbrengsten vrij besteedbaar zijn. De belangrijkste hiervan is de onroerendezaakbelasting (OZB). Daarnaast vallen onder meer toeristenbelasting, precariobelasting en andere lokale heffingen als afvalstoffenheffing en rioolheffing onder dit onderdeel. Gemeente Veenendaal streeft naar een evenwichtige ontwikkeling van de lokale lasten. Daarbij worden de belangen van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zorgvuldig afgewogen tegen de noodzaak om gemeentelijke voorzieningen op peil te houden en te investeren in de toekomst van de gemeente. Belastingen worden transparant geheven en uitgevoerd binnen de wettelijke kaders en het door de raad vastgestelde beleid.

Het uitgangspunt is dat lastenontwikkelingen voor inwoners en bedrijven voorspelbaar zijn. Bij de jaarlijkse tariefstelling worden inflatieontwikkelingen, waardeontwikkelingen van objecten en de financiële positie van de gemeente betrokken. Voor een nadere uitwerking van de belastingsoorten, tarieven, lokale lastendruk en het kwijtscheldingsbeleid wordt verwezen naar de paragraaf Lokale Heffingen.

Treasury
De treasuryfunctie ondersteunt de financiële continuïteit van de gemeente door het beheren van financiering, liquiditeiten, geldstromen en renterisico's. Doel daarbij is het tijdig beschikken over voldoende financiële middelen tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten en binnen verantwoorde risico's.

Veenendaal voert haar treasuryfunctie uit binnen de kaders van de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en het gemeentelijke Treasurystatuut. Daarbij wordt gestuurd op een gezonde financieringsstructuur, een beheerste ontwikkeling van de rentelasten en een adequate liquiditeitspositie.

Door de omvangrijke investeringsopgaven op het gebied van woningbouw, openbare ruimte, duurzaamheid en maatschappelijke voorzieningen neemt het belang van goed treasurybeheer verder toe. De gemeente monitort daarom continu haar financieringsbehoefte en renteontwikkelingen, zodat tijdig kan worden ingespeeld op veranderingen op de kapitaalmarkt. Voor een nadere uitwerking wordt verwezen naar de paragraaf Financiering.

Organisatiekosten

Organisatiekosten

De organisatiekosten omvatten alle kosten die samenhangen met de bedrijfsvoering en gaat over hoe we de gemeentelijke organisatie met haar mensen en middelen in staat stellen om onze doelen te realiseren. Dit betreft met name de loonkosten en daarnaast bedrijfsvoeringsmiddelen als bijvoorbeeld ICT. Op grond van de BBV-voorschriften wordt overhead niet binnen de beleidsprogramma's verantwoord maar afzonderlijk inzichtelijk gemaakt. Hierdoor ontstaat een transparanter beeld van de daadwerkelijke kosten van beleidsuitvoering en bedrijfsvoering.

De inhoudelijke ontwikkelingen en beleidsmatige accenten op deze onderdelen worden toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Taakvelden Organisatiekosten

Excel-tabel

Taakveld (bedragen x1000)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	-4.595	-3.993	-3.993	-3.934
Lasten	36.138	35.643	34.477	33.989
Totaal Organisatiekosten	**31.543**	**31.650**	**30.484**	**30.054**

Omschrijving (toelichting)

In 2028 vervalt het budget voor de trainees Foodvalley (€ 430.000 aan baten en lasten). In 2029 valt tijdelijke formatie vrij (€ 572.000 MITS en € 124.000 opvang) en ontstaat op de taakstelling na de herverdeling van de organisatie een voordeel van € 231.000. Daarnaast dalen de kapitaallasten met € 239.000 ten opzichte van 2028. Per saldo ontstaat in 2029 circa € 1,15 miljoen aan voordeel op de organisatiekosten ten opzichte van 2028. In 2030 dalen de kapitaallasten verder met € 430.000.

Overig Financiën

Overig

Binnen dit onderdeel worden de financiële posten opgenomen die op basis van wet- en regelgeving niet direct aan een beleidsprogramma kunnen worden toegerekend. Hieronder vallen onder meer vennootschapsbelasting, onvoorziene uitgaven, dividenduitkeringen uit deelnemingen, afrondingsverschillen en overige financiële baten en lasten.
De gemeente houdt een beperkte post onvoorzien aan om incidentele en niet voorziene ontwikkelingen binnen de begroting op te kunnen vangen. Hiermee wordt de flexibiliteit van de begroting vergroot zonder dat direct aanvullende besluitvorming noodzakelijk is.

Beleid gerelateerd aan financiën

Excel-tabel

Naam beleidsstuk	Wanneer vastgesteld
Financiele verordening	Jan-25
nota verbonden partijen	Oct-24
Afschrijving en activabeleid gemeente Veenendaal 2025	Jul-25
budgethoudersregeling gemeente Veenendaal 2021	16/02/2021
controleverordening	22/06/2023
verordening onroerendezaakbelasting 2026	11/12/2025
verordening afvalstoffenheffing 2026	12/12/2025
verordening hondenbelasting 2026	13/12/2025
verordening precariobelasting	14/12/2025
verordening toeristenbelasting	15/12/2025
verordening riool- en waterzorgheffing 2026	16/12/2025
verordening reclamebelasting 2026	17/12/2025
verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen Veenendaal	20/04/2023

Verplichte BBV-indicatoren bedrijfsvoering

Omschrijving (toelichting)

Voor de vergelijkbaarheid tussen gemeenten wordt door het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) een verplichte set aan indicatoren voorgeschreven. Deze indicatoren vindt u via de link naar het portaal ‘Waarstaatjegemeente’: Dashboard - Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) - Veenendaal. Met behulp van deze link kunt u de vaste set aan indicatoren raadplegen en vergelijken met andere gemeenten en heel Nederland. Een uitzondering hierop zijn de indicatoren die betrekking hebben op het taakveld overhead. Deze zijn hieronder weergegeven.

Excel-tabel

			Veenendaal			
Indicator	Eenheid	Bron	2023	2024	2025	2026
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	8,25	8,37	8,27	NNB
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	7,02	7,08	7,17	NNB
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen gegevens	753,93	800,16	789,49	NNB
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen gegevens	24,40%	24,07%	16,91%	NNB
Overhead	% van totale lasten	Eigen gegevens	10,10%	9,63%	11,90%	NNB

Taakvelden Overig

Excel-tabel

Taakveld (bedragen x1000)	B/L	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
0.5 Treasury	Baten	-3.065	-3.065	-3.065	-3.065
	Lasten	2.887	3.153	2.897	2.825
Totaal 0.5 Treasury		**-178**	**88**	**-168**	**-240**
0.61 OZB-woningen	Baten	-12.875	-13.215	-13.550	-13.894
	Lasten	940	940	940	940
Totaal 0.61 OZB-woningen		**-11.935**	**-12.275**	**-12.610**	**-12.954**
0.62 OZB niet-woningen	Baten	-10.273	-10.540	-10.803	-11.073
Totaal 0.62 OZB niet-woningen		**-10.273**	**-10.540**	**-10.803**	**-11.073**
0.64A Belastingen overig	Baten	-647	-647	-647	-647
	Lasten	11	11	11	11
Totaal 0.64A Belastingen overig		**-636**	**-636**	**-636**	**-636**
0.64C Belastingen overig	Baten	-152	-152	-152	-152
	Lasten	0	0	0	0
Totaal 0.64C Belastingen overig		**-152**	**-152**	**-152**	**-152**
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	Baten	-175.871	-174.082	-176.408	-183.723
Totaal 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds		**-175.871**	**-174.082**	**-176.408**	**-183.723**
0.8 Overige baten en lasten	Baten	-3.254	-3.061	-2.998	-2.999
	Lasten	6.909	11.525	18.355	26.928
Totaal 0.8 Overige baten en lasten		**3.655**	**8.464**	**15.356**	**23.930**
0.9 Vennootschapsbelasting	Lasten	50	50	50	50
Totaal 0.9 Vennootschapsbelasting		**50**	**50**	**50**	**50**
Totaal thema 5.2 Overig		**-195.339**	**-189.083**	**-185.371**	**-184.798**